

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนใน การเรียนรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม

สวารีย์ ไวยวุฒินันท์¹

ดร.กระพันธ์ ศรีงาน²

ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน จำนวน 5 แผน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยากตั้งแต่ 0.34 ถึง 0.71 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.55 ถึง 0.90 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t - test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/86.67 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนรู้ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน
สื่อประสม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop learning management plans entailing Mouth and Teeth Health Promotion for grade 3 students by using mixed Media with the required efficiency between 80/80, 2) to compare their learning achievement before and after learning through this process, 3) to compare their retention who learnt through this process, and 4) to investigate their satisfaction with the aforementioned learning management to study their retention of learning via this technique. The samples consisted of twenty students in grade 3 studying at Nongorwithaya School in Lamthamenchai district under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 7 in the second semester of academic year 2012. They were collected through a simple random sampling method; and their class was employed as the sampling unit. The research tools were composed of five learning management plans, thirty 3 – multiple choice learning achievement test with the discrimination between 0.34 and 0.71, the difficulty between 0.55 and 0.90, and the reliability of 0.91, And ten items of 5 – rating scale satisfaction questionnaires. The statistics utilized in this research were percentage, mean, standard deviation, and dependent t – test.

Research results revealed that :

1. The learning management plans by using mixed media for grade 3 students possessed the efficiency between 85.50/86.67. This met the set criteria.
2. Their learning achievement after learning via these plans was significantly higher than before learning at the statistical level of .01.
3. Their learning was retention.
4. Their satisfaction with the instructional management plans was over all found at the highest level ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48).

Keywords : Leaning Achievement, Retention,
Mouth and Teeth Health Promotion,
Mixed Media

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดนโยบายหลักในการจัดการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นให้ทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้ทุกคนในชาติที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1 – 11) สุขภาพ หรือ สุขภาวะ เป็นภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา หรือจิตวิญญาณ สุขภาพหรือสุขภาวะจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับทุกมิติของชีวิต ซึ่งทุกคนควรจะได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพ เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นกิจนิสัย อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 1)

ปัญหาด้านทันตสุขภาพของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพ ทำให้ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณโดยรวมเป็นจำนวนมาก จากผลสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากของคนไทยปี 2550 พบว่า เด็กวัยเรียนมีปัญหาโรคฟันผุมาก โดยพบเด็กอายุ 12 ปี หรือประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์การเกิดโรคฟันผุถึงร้อยละ 57 ซึ่งปัญหาฟันผุในเด็กสาเหตุหลักเกิดจากพฤติกรรมการบริโภค เด็กจะนิยมกินอาหารหรือขนมที่หาซื้อได้ง่าย เช่น น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาฟันผุในเด็ก ยังก่อให้เกิดความเจ็บปวด การติดเชื้อและสร้างปัญหาการบดเคี้ยวอาหาร ซึ่งมีผลต่อหน้าที่การเจริญเติบโต และบุคลิกภาพของเด็ก ที่สำคัญคือกระทบต่อการเรียน ทำให้เด็กหยุดเรียนถึงปีละ 400,000 คน และปัญหาฟันผุซึ่งนำไปสู่การสูญเสียฟันในวัยเด็กยังอาจสะสมจนกลายเป็นการสูญเสียฟันทั้งปากในวัยสูงอายุตามมา (ทีมข่าวการศึกษา. 2555 : 1)

ข้อมูลด้านทันตสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ปี 2553 – 2554 พบว่า เด็กวัยเรียน ระดับประถมศึกษาที่มีอัตราการเกิดโรคฟันผุถึงร้อยละ 65.73 และ 70.25 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) 3.61 และ 4.32 ซึ่งต่อคนตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า อัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กวัยเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ และเป็นปัญหาสาธารณสุขที่เรื้อรังมานาน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพสำหรับเด็กวัยเรียนตามมา (งานทันตสาธารณสุข. 2554 : 25)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาช่องปากของนักเรียนโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคมแล้ว พบว่านักเรียนบางส่วนยังมีพฤติกรรมดูแลรักษาช่องปากไม่ถูกต้อง เช่น แปรงฟันผิดวิธี รับประทานอาหารหรือขนมขบเคี้ยวที่ไม่มีประโยชน์และเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ เหงือกอักเสบ และมีกลิ่นปาก เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากรายงานสภาวะช่องปากในงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพระดับโรงเรียน ภาคเรียนที่ 1 – 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม พบว่า นักเรียนมีปัญหาอนามัยในช่องปาก ร้อยละ 68.29 และ 70.58 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (งานอนามัยโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม. 2554 : 9) และจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม ปีการศึกษา 2554 (งานบริหารวิชาการโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม. 2554 : 10) ในสาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องทันตสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

สภาพปัญหาดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และส่งเสริมพฤติกรรมในการรักษาสุขภาพในช่องปาก

ที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และสามารถนำมาใช้แก้ปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค Student Teams – Achievement Division (STAD) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้เป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม (วิลลาร์ด สุนทรโรจน์. 2551 : 8)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ได้นั้น สื่อการเรียนการสอนถือว่ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เราความสนใจ เกิดการอยากเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงตามต้องการ ไม่ว่าจะสื่อนั้นจะเป็นสื่อในรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นทรัพยากร

ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น (กิดานันท์ มลิทอง. 2543 : 89) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อประสม เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายอย่างมากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน ได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น (จรียา เหนียนเฉลย. 2546 : 171) การจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสื่อและวิธีการสอนที่หลากหลาย เป็นการรื้อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเกิดความสนใจในบทเรียนมากขึ้นและยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากกว่าการใช้สื่อหรือวิธีสอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการนำสื่อการเรียนการสอนหลายชนิดมาสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและเลือกใช้ให้เหมาะกับผู้เรียน จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอนจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิชัย วัฒนศิริ. 2541 : 47)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดโรงเรียนในตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 6 ห้อง จำนวนนักเรียน 104 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคน อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ชนิด ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม จำนวน 5 แผน
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ซึ่งเป็นชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน โดยใช้สื่อประสม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสมผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาข้อมูล เอกสาร ตำรา หลักสูตร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้

แบบร่วมมือเทคนิค Student Teams – Achievement Division (STAD) โดยยึดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องอวัยวะภายในช่องปาก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องโรคและความผิดปกติของเหงือก และฟัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการป้องกันและรักษาสุขภาพ ปากและฟัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องอาหารกับสุขภาพช่องปาก

นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ที่จัดทำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

1.1 การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

1.1.1 การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ นำคะแนนจากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าคะแนน สื่อประสมของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย สำหรับเกณฑ์การผ่านประเมิน จะต้องมียุทธศาสตร์ 3.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 166) จากการประเมินพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.71 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.1.2 การหาคุณภาพเครื่องมือเป็นรายบุคคล (1 : 1) ชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองม่วงวิทยาการ อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 1 คน นักเรียนปานกลาง 1 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน

1.1.3 การหาคุณภาพเครื่องมือเป็นกลุ่มเล็ก (1 : 10) ชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองม่วงวิทยาการ อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 3 คน นักเรียนปานกลาง 3 คน และนักเรียนอ่อน 3 คน

1.1.4 การหาคุณภาพเครื่องมือภาคสนาม (1 : 100) ชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเหมือนการสอนในสถานการณ์จริง โดยผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตรวจสอบด้านความเหมาะสม แล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองม่วงวิทยาการ อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 42 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ที่ผ่านการทดลองและมีคุณภาพตามเกณฑ์ 80/80 ไปดำเนินการต่อไป

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบทดสอบโดยศึกษาข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาลัทธิสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค และศึกษาวิธีเขียนข้อทดสอบแบบเลือกตอบจากเอกสาร ตำรา (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 82 – 97) สร้างข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ซึ่งเป็นชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ พร้อมทั้งนำแบบทดสอบพร้อมแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 220)

ถ้าแน่ใจว่า ข้อสอบข้อนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้กา / ลงในช่อง +1

ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อสอบข้อนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้กา / ลงในช่อง 0

ถ้าแน่ใจว่า ข้อสอบข้อนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้กา / ลงในช่อง -1

2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ไว้ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 220) ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

2.2 นำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์มาคัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองม่วง วิทยาคาร อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำนวน 65 คน

2.3 นำผลการสอบของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) โดยใช้สูตรของเบรนนัน (Brennan Index) ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์จะต้องมีค่าความยากระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ถึง 1.00 (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 200) ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าความยากตั้งแต่ 0.34 – 0.71 และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.55 – 0.90

2.4 นำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของโลเวทท์ (Lovett Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

2.5 จัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปาก และฟัน โดยใช้สื่อประสม ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยสร้างแบบสอบถามตาม การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบวัดความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 74 – 84) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีการตรวจสอบและปรับปรุงก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 60)

2. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม จำนวน 30 ข้อ แล้วเก็บรวบรวมคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม จำนวน 5 แผน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 ทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน นำคะแนนทั้งสองครั้งไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปสอบถามนักเรียน หลังจากที่ยื่นด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ แล้วนำคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.5 ทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ ด้วยการทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วสองสัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิม แล้วเก็บรวบรวม คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการ ส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อ ประสม ตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน โดยใช้สื่อประสม โดยใช้สถิติ t - test (Dependent Samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

3. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้สถิติ t - test (Dependent Samples) กำหนดค่าสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน โดยใช้สื่อประสม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย

ผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ปรากฏผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/86.67
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนรู้
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/86.67 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบย่อยระหว่างเรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมทั้ง 5 แผน คิดเป็นร้อยละ 85.50 และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็น ร้อยละ 86.67 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตร โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หนังสือแบบเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการจัดการเรียนการสอน เทคนิค การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Student Teams – Achievement Division (STAD) โดยยึดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม อย่างถูกต้อง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านการประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปาก และฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม จึงมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนานักเรียนได้

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คำนึงถึงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสม อาทิเช่น ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจ และหลักการนำวิธีการระบบมาใช้ คือ การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน การดำเนินงานและการประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา กิจกรรม และสื่อที่ใช้ต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ (จรรยา เหนียนเฉลย. 2546 : 175)

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสื่อประสมประกอบด้วยใบงาน ใบกิจกรรม ซีดี วีซีดี แผ่นภูมิเพลง แผ่นภูมิรูปภาพ การนำเสนอบทเรียนสไลด์ เป็นต้น เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยนำเอาสื่อการสอนหลายอย่าง มากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกัน และมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่ง ใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่ง อาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียน ในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การเรียนการสอน บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (จรรยา เหนียนเฉลย. 2546 : 171)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริม สุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของผู้วิจัยหลายท่าน สมพงษ์ ดีสูงเนิน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาประสิทธิภาพและผลการใช้สื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องพระพุทธ ศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า สื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.83/89.27 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และจากการศึกษาของสุรชัย ธรรมชัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้สู่อาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดสื่อประสมกับการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าชุดสื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเรียนรู้สู่อาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.55/84.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัย ของจิรวรรณ ไชยเมือง (2552 : บทคัดย่อ), ธนิตา ภูธา (2552 : บทคัดย่อ) ที่มีการใช้สื่อประสมในการพัฒนาการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ และภาษาไทย ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่า สื่อประสมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำสื่อประสมหลายๆ ชนิด ทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ นำมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบ มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน การใช้สื่อประสมจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน ได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน นอกจากนี้ การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Student Teams – Achievement Division (STAD) ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยแบบคละความสามารถ มีครูเป็นผู้นำเสนอบทเรียนให้นักเรียนร่วมกันศึกษาเนื้อหา

ที่ได้รับ มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ช่วยกันแก้ปัญหา จัดข้อสงสัย สร้างความเข้าใจร่วมกัน แล้วทำการทดสอบเป็นรายบุคคลเพื่อนำคะแนนของแต่ละคนไปหาคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนและของกลุ่ม และกลุ่มใดที่ได้คะแนนพัฒนาการมากที่สุดกลุ่มนั้นได้รางวัล ทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก การปฏิบัติสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างการทำงานกลุ่ม การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกของแต่ละคน การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐชญา พันธรัตน์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการกำกับตนเอง วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับทิพวัน สุวรรณสถิตย์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือด้วยวิธีแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ ด้วยวิธีแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับพระเนรมิต กุลมินท์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง พระพุทธเจ้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมศักดิ์ เกรรัมย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องระบอบการปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องระบอบการปกครอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรมน่าสนใจและมีคุณค่า ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อประสม มีคุณภาพและทันสมัย ครูผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าได้อย่างเหมาะสม และใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มีวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชั้นเรียน มีการเสริมแรงเป็นระยะๆ การนำเสนอบทเรียนเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เนื้อหาบทเรียนมีความหมายสำหรับผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสยาม ศรีมหาไชย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องชีวิตพืชและสัตว์ ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนไม่แตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ดังนั้น นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ สอดคล้องกับสุภาภักดิ์ อภัยจิตต์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้กลวิธีการอ่าน แบบร่วมมือเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความคงทน

ในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ มีความคงทนในการเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับพิมพ์จันทร์ วงศ์วรชาติ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่า ความคงทนในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวินิตา อารมณ์เพียร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการหารทศนิยม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TGT ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิค TGT ทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้และผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่มทั้ง 3 ครั้ง จำแนกเป็นรายด้านในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มดีขึ้น

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.48$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมมีความหลากหลาย การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ทำให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำใบกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ผู้เรียนชอบการนำเสนอบทเรียนสไลด์ เพราะมีสีสันน่าสนใจ ผู้เรียนชอบเนื้อหาบทเรียนโดยใช้สื่อประสม เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียน

โดยใช้สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน ฝึกให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น กิจกรรมการวัดและประเมินผล ผู้เรียนได้ทราบคำตอบด้วยตนเอง และครูมีการเสริมแรงเป็นระยะจึงทำให้ผู้เรียนสนุกสนานและมีความสุขที่ได้ร่วมกิจกรรมในการเรียนโดยใช้สื่อประสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนยศ สิริโชคก (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมร่วมมือกันเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยการจัดกิจกรรมร่วมมือกันเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในระดับมาก สอดคล้องกับวัชรารภณ์ พงษ์พันธ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้สื่อประสม เรื่องเครื่องหมายจราจร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อสื่อประสม เรื่องเครื่องหมายจราจร อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (4.55) สอดคล้องกับภรรณีการ์ ภูมิสายตร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการเขียนคำควบกล้าโดยใช้สื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดสื่อประสมทักษะการเขียนคำควบกล้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (4.76) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพวงทอง ศรีอาจ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดสื่อประสมการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ

โดยใช้ชุดสื่อประสม เรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม ดังนี้

1.1 การนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมไปใช้ ครูผู้สอน ควรศึกษาขั้นตอนในการใช้ให้เข้าใจ มีการวางแผน เตรียมสื่อ อุปกรณ์ การจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมและเหมาะสมกับผู้เรียน ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมไปใช้ ครูผู้สอน ควรวิเคราะห์สื่อประสมว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียนหรือไม่ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการพัฒนาสื่อประสมในลักษณะที่เป็นสื่อสองทาง เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนมัลติมีเดีย วิดีทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะในการสื่อสาร ทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อประสมที่กำลังเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยสื่อประสมกับการเรียนการสอนโดยใช้สื่อในรูปแบบอื่นๆ เช่น

ชุดการสอน บทเรียนโปรแกรม ในเนื้อหาเดียวกัน เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด

2.3 ควรมีการพัฒนาสื่อประสมให้มีเนื้อหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยจัดทำในระดับชั้นอื่นๆ ที่เป็นปัญหาการเรียนการสอน

2.4 ควรจัดทำสื่อประสมที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้สื่อความหมายให้นักเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้วย เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและเป็นแรงจูงใจให้อยากเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ภูมิสายตร. (2553). การพัฒนาทักษะการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้ชุดสื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- งานทันตสาธารณสุข. (2554). **ข้อมูลทันตสาธารณสุข ปี 2553 – 2554.** โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านยาง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา.
- งานบริหารวิชาการโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม. (2554). **รายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี 2554.** โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา.
- งานอนามัยโรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม. (2554). **รายงานสภาวะช่องปากในงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพระดับโรงเรียน ปีการศึกษา 2554.**
- จริยา เหนียนเฉลย. (2546). **เทคโนโลยีการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- จิรวัดน์ ไชยเมือง. (2552). **การใช้สื่อประสมเพื่อสอนเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์).** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐชญา พันธรัตน์. (2547). **ผลของวิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการกำกับตนเอง วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ทิพวัน สุวรรณสถิตย์. (2548). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยวิธีแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทีมข่าวการศึกษา. (25 กุมภาพันธ์ 2555). “กรมอนามัยรณรงค์เด็กไทยฟันดี แก้ปัญหาฟันผุในเด็ก.” ไทยรัฐ. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2555, จาก <http://www.thannews.th.com>.
- ธนยศ สิริโชคก. (2550). การพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมร่วมมือกันเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธนิดา ภูธา. (2552). การพัฒนาสื่อประสมเสริมทักษะการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พระเนรมิต กุลมินทร์. (2550). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องพระพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พวงทอง ศรีอาจ. (2554). การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดสื่อประสมการเรียนแบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย วัฒนศิริ. (2541). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สอนโดยใช้สื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์จันทร์ วงศ์วรชาติ. (2551). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ.

- วนิดา อารมณเพียร. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการหารทศนิยม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- วัชรภรณ์ พงษ์พันธ์. (2552). ผลการใช้สื่อประสม เรื่องเครื่องหมาย จรจร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมนึก ภัททิยณี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สมพงษ์ ดิสูงเนิน. (2546). การศึกษาประสิทธิภาพและผลการใช้สื่อ ประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เรื่องพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศักดิ์ เกรียมย์. (2552). การศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน โดยใช้ การเรียนแบบบรวมือ เรื่องระบอบการปกครอง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์.

- สยาม ศรีมหาชัย. (2548). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องชีวิตพืชและสัตว์ ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภาภัก อภัยจิตต์. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุรัชย์ ธรรมชัย. (2547). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องการเรียนรู้สู่อาชีพของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดสื่อประสมกับการเรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.